

ב"ה

פרשת וירא

'כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה'

מסופר בפרשת חוקת¹ שכאשר "ותמת מרים" אזי "לא היה מים לעדה", ופירשו חכמינו ז"ל² "שכל ארבעים שנה היה להם הבאר בזכות מרים", ולכן, במיתת מרים "לא היה מים לעדה", כיון שפסקה הבאר, ואז היה צריך להיות נס מיוחד – כמסופר בהמשך הפרשה³ שהקב"ה צוה למשה להראות לבני ישראל נס שיהיו להם עוד מים.

ולכאורה, הרי זה דבר פליאה שאינו מובן: משה רבינו היה רוען של כל ישראל, וכפי שנקרא: "רעיא מהימנא", רועה נאמן. ואכן אמרו חכמינו ז"ל⁴ ש"המך" היה בזכות משה, וענני הכבוד היו בזכות אהרן: ואילו הבאר – ענין המים – היתה בזכות מרים דוקא!

ועד כדי כך היתה הבאר קשורה עם מרים, שכדי שלאחרי מיתת מרים תוכל להיות הבאר בזכות משה ואהרן, היה צריך להיות צווי מיוחד מהקב"ה שיהיה עוד הפעם מחדש⁵ "ודברתם על הסלע גו' ונתן מימיו"!

¹ חוקת כ, א-ב.

² פרש"י עה"פ – מתענית ט, א.

³ שם ז ואילך.

⁴ תענית שם.

⁵ שם ח.

ונקודת הענין בזה: ובהקדם מה שכתב הרמב"ם בפירוש המשניות⁶ בביאור טעם הדין ש"בכל מערבין כו' חוץ מן המים כו'" – ש"המים ... אינם מן המזונות אבל הם מוליכין המזון למקומותיו הידועות".

כלומר: אף על פי שיש צורך בענין המים, שהרי לולי המים ישנו ענין של צמאון שנוגע בקיום וחיות האדם, מכל מקום, עיקר תפקיד המים הוא – לרכך את המזון ולהוליכו בכל הגוף. וזהו שאמרו חכמינו ז"ל⁷ "אכל ולא שתה אכילתו דם", כי, לולי המים נעשה הדם סמיך, ולא יכול לילך ולהגיע עד לגיד היותר דק שבגוף.

ולכן אין מערבין במים, כי, בשביל עירוב יש צורך במאכל שעיקר ענינו הוא מזון מצד עצמו.

ומזה מובן גם ענין המים בעבודת האדם – שהרי כל הענינים כפי שהם בגשמיות באים מצד הענינים כפי שהם ברוחניות, והענינים ברוחניות הם מפני שכן הוא בעבודת האדם:

יכולה להיות התבוננות טובה במוח שבראש, כך, שבשכלו יבין היטב כיצד צריך להתנהג, ואף על פי כן לא יומשך מזה בגיד דק שברגל או ביד, והיינו, שלא תהיה לזה השפעה במעשה בפועל, הוא מבין אמנם בשכלו ויתכן אפילו שמרגיש זאת במדות שבלב, אבל אף על פי כן, אין זה נמשך ומגיע לאצבע שביד, לאצבע שברגל ועד לעקב שברגל, שיהיה "רץ למצוה"⁸.

ועל זה יש צורך בעבודת האדם – שלא זו בלבד שהענין שבו נעשית העבודה יהיה כדבעי במקומו הוא, אלא שיומשך ממנו גם לכל שאר הענינים, והיינו, שכל הענינים הקשורים עמו יהיו באותו מעמד ומצב כמו שהוא בהנקודה שבה התבונן או שהיה לו ההרגש שצריך להתנהג כרצונו של הקב"ה.

וזהו שמצינו⁹ שבענין השכל גופא, הנה בחינת החכמה, נקודת השכל ועצם השכל, נקרא בשם אכילה, ואילו בחינת הבינה, שהוא ענין ההבנה בהתרחבות והתפשטות, להביא את סברות השכל בכל מיני ענינים ודוגמאות, באורך ורוחב גדול ביותר, ועד שנקודת השכל תבוא גם בדבר רחוק יותר – הרי זה נקרא בשם שתיה.

⁶ עירובין רפ"ג.

⁷ שבת מא, א. וראה שערי אורה צה, א. סה"מ תקס"ח ס"ע טו ואילך. ובכ"מ.

⁸ אבות ד, ב.

⁹ ראה תו"א משפטים עח, ג ואילך. ובכ"מ.

וכשם שהדברים אמורים בעבודת האדם בכל אחד מישראל – כן הוא גם בכללות מבנה הבית הישראלי: ישנם ענינים המוטלים בעיקר על האישה, הבעל, ויש ענינים המוטלים בעיקר על האשה.

ענינו של הבעל הוא - ליתן הוראה כללית, באופן של נקודה, שהנהגת הבית, חינוך הילדים והנהגת כל אחד מבני הבית, צריכים להיות באופן המתאים על פי שולחן ערוך.

אבל כאשר צריכים להמשיך זאת בכל הפרטים, לקבוע את כל הפרטים של הנהגת הבית, כל הפרטים של חינוך הילדים, וכל הפרטים של הנהגת בני הבית, כך, שגם הפרט היותר קטן שבחיי היום יום, יהיה ניכר ונרגש בו הענין ד"שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד"¹⁰ שאמר הבעל בבוקר – הרי זה תלוי בעקרת הבית, שהיא זו שמחדירה רעיון זה ומביאה אותו בפועל בהנהגת הבית לכל פרטיו.

וכפי שרואים במוחש הן אצל יחידים והן אפילו אצל נשמות כלליות, אפילו אצל נשיאים בישראל, ועד ליהודי הראשון, "אחד היה אברהם":

כאשר דובר אודות חינוך הבנים, נתן אברהם את ההוראה הכללית – "אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט"¹¹, אבל בנוגע לפרטי החינוך, כיצד לחנכו, ואיזה חברים צריכים לשמור עליו – הרי זה נעשה על ידי שרה, ועל זה נאמר לאברהם "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה"¹².

וכן הוא אצל כל בת ישראל, שכל אחת מהן נקראת בת שרה רבקה רחל ולאה – שכאשר הנהגתה היא על פי ההוראות והדוגמאות של ארבע האמהות, אזי אומרים: "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה" – בענינים הפרטיים שעליהם עומד הבית היהודי, החל מחינוך הבנים והבנות, ועד לכשרות המאכלים, כשרות ההנהגה, שמירת שבת ויום טוב, וכל הפרטים שישנם בחיי האדם.

ועל דרך זה גם כאשר היתה אצל בני ישראל התחלקות של "שלושת הרועים"¹³, כדאיתא בגמרא במסכת תענית שקאי על משה אהרן ומרים:

¹⁰ ואתחנן ו, ד.

¹¹ וירא יח, יט.

¹² שם כא, יב.

¹³ זכרי' יא, ח.

מרים – עוד בהיותה במצרים, התעסקה יחד עם אמא בהעמדת דור של ילדים שאחר כך אמרו "זה א-לי ואנווהו"¹⁴, כדאיתא במדרשי חכמינו ז"ל¹⁵ ששפרה ופועה הם יוכבד ובתה מרים.

וכמו כן לאחרי זה, בצאת בני ישראל למדבר, היה ענין המים בזכותה של מרים, והיינו, שמרים הנביאה פעלה להבהיר ולהאיר ("זכות" מלשות זכות ובהירות) אצל בני ישראל את ענין המים (בארה של מרים), שפעולתם היא להוליך את ה"מן" – "לחם מן השמים"¹⁶, חיות של יהדות שנמשך מן השמים, "לחם אבירים (אכל איש)"¹⁷, שלא היה בו פסולת¹⁸ – ולהמשיכו בכל רמ"ח אברים ושס"ה גידים, ובכל הענינים שהיו קשורים עם בני ישראל.

ואחר כך היה צורך בנתינת כח מיוחדת ונס מיוחד – שענין זה יחזור ויומשך עוד הפעם על ידי משה ואהרן.

וככל עניני התורה – מהוה גם ענין זה הוראה עד לימינו אלו: צריכים לדעת, שכל בת ישראל, מוטלת עליה החובה והזכות, שבזכותה יומשך בכל בית בישראל – בביתה הפרטי, אצל השכנים, ועד לקצוי ארץ, שהרי כל בני ישראל הם קומה שלימה¹⁹, ו"כל ישראל חברים"²⁰ ו"ערבים זה לזה"²¹ – האלקות שב"לחם מן השמים", [ועל דרך זה בנוגע ל"ענני הכבוד", שהיו הורגים נחשים ועקרבים²², סללו את הדרך עבור "ארון ברית ה'"] שהיה מגרש את האויבים והשונאים²³ – כפי שנמשך בכל מחנה ישראל על ידי מרים הנביאה בימיה.

ועל זה נאמר²⁴ "ותצאן כל הנשים אחריה" – דקאי על נשי ובנות ישראל עד סוף כל הדורות, שכולן הולכות בהנהגת מרים ובדרך שסללה מרים – להביא את מי הבאר (בארה של מרים) בכל עניני בית ישראל, ולהוליך את ה"לחם מן השמים", כך, שאפילו הענינים הגשמיים יהיו ללא פסולת, ללא קשיים, וללא העלמות

¹⁴ בשלח טו, ב.

¹⁵ סוטה יא, ב. הובא בפרש"י עה"ת שמות א, טו.

¹⁶ בשלח טז, ד.

¹⁷ תהלים עח, כה.

¹⁸ ראה יומא עה, ב.

¹⁹ ראה לקו"ת ר"פ נצבים. ובכ"מ.

²⁰ ע"פ ס' שופטים כ, יא. וראה חגיגה כו, א. ירושלמי שם פ"ג סה"ו. תניא אגה"ק סוסכ"ב.

²¹ סנהדרין כז, טע"ב. וש"נ. הובא בפרש"י עה"ת בחוקותי כו, לז.

²² פרש"י בהעלותך י"ד, לד.

²³ פרש"י שם, לה.

²⁴ בשלח טו, כ.

והסתרים, והיינו, שהפרנסה תנוצל על דברים בריאים ומאירים, טוב לשמים וטוב לבריות, וטוב העושה פירות²⁵.

וכשם שענינים הנזכרים לעיל הם סיפורים שאירעו בשנת הארבעים, בתור הכנה לכניסה לארץ על ידי הדור שנכנסו לארץ – כן הוא גם בנוגע להוראה בדורנו זה, שהוא הדור האחרון של הגלות, ובקרוב ממש תהיה אתחלתא דגאולה והכניסה לארץ, על ידי משיח צדקנו, ביד רמה, ובשמחה ובטוב לבב.

קטע משיחת י"ב תמוז, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשכ"א ח"ג ע' 136.

²⁵ או"ח מהדו"ת ס"א ס"ח.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"י ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה